

Evaluarea impactului proiectelor mari de infrastructură regională eligibile PHARE asupra calității mediului înconjurător

---

Daniela ANTONESCU

Institutul de Prognoză Economică

Abstract

Starting with the year 2000, the European Union programmes for candidate countries are conceived following the model of financing addressed to member state. The general idea is that, beside technical assistance and investment support, they will help these countries develop their institutional capacity for accessing structural funds so that, the accession will represent a continuity point in transferring opportunities offered by membership.

With respect to the attribute and experience gained over 4 year of functioning, the institutional framework used for the implementations of the regional development programmes has registered both notable performance. One of this programmes is "The major projects for regional infrastructure – Phare".

Politica regională sau de dezvoltare regională definită ca fiind ansamblul politicilor autorităților publice centrale și locale elaborate în scopul îmbunătățirii performanțelor economice ale unor arii geografice constituite în regiuni de dezvoltare; în România beneficiază de sprijinul Guvernului, al Uniunii Europene și al altor instituții și autorități naționale și internaționale interesate.

În UE, principalele surse de implementare a politicii de dezvoltare regională sunt Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune. Aceste fonduri sunt disponibile doar țărilor membre; pentru țările candidate există fondurile de preaderare: PHARE, ISPA și SAPARD.

România a acceptat în întregime *acquis*-ul comunitar privind Capitolul 21 – “Politica regională și coordonarea instrumentelor structurale”, în vigoare la data de 31 decembrie 2000; ea s-a angajat, prin documentul de poziție, să ia măsurile necesare pentru implementarea efectivă a acestuia până la data aderării, nesolicitând perioade de tranziție sau derogări, declarând că va fi în măsură să aplice în întregime, la data aderării, acest *acquis*. Potrivit angajamentului luat, infrastructura instituțională necesară implementării *acquis*-ului va fi completă și funcțională în momentul aderării României la Uniunea Europeană.

În România Programul PHARE 2004-

2006 – Coeziune Economică și Socială –, subprogramul “Proiecte Mari de Infrastructură Regională” este în plină desfășurare, finanțarea realizându-se prin intermediul programelor PHARE 2000, 2001 și 2002. Prin acest subprogram, Uniunea Europeană acordă asistență tehnică și financiară dezvoltării infrastructurii economico-sociale din România. Potrivit obiectivului principal și în concordanță cu cerințele comunitare, se urmărește: “implementarea unei politici regionale multianuale prin investiții realizate în sectoare prioritare, cu scopul îmbunătățirii potențialului economic și social al celor opt regiuni de dezvoltare”.

Sunt finanțate în principal următoarele acțiuni:

- reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii regionale de turism sau a celei istorico-culturale (inclusiv legăturile de transport aferente),
- reabilitarea și îmbunătățirea infrastructurii regionale de transport (inclusiv drumurile de centură, județene),
- reabilitarea și îmbunătățirea zonelor industriale (inclusiv refacerea mediului degradat și modernizarea acestor arii),
- dezvoltarea infrastructurii de afaceri pentru îmbunătățirea accesului la piețe, informații, servicii și tehnologii.

Potrivit schemei de finanțare, sumele alocate acoperă costurile eligibile ale unui proiect, astfel: *contribuția Phare (maximum 5 milioane euro)*, la care se adaugă *contribuția de la bugetul statului* (de regulă 33% din contribuția Phare). La contribuția nerambursabilă se adaugă *contribuția proprie* a beneficiarului de minim 10% din costurile eligibile (și care trebuie să fie numai în numerar, *contri-*

buția în natură nefiind luată în calcul). Valoarea totală minimă a unui proiect finanțabil este de *două milioane de euro (componenta nerambursabilă și contribuția proprie)*. Beneficiarii sunt responsabili cu finanțarea costurilor ce nu sunt eligibile și cu costurile asociate cu pregătirea și finalizarea aplicației, a proiectului de investiții, a studiului de fezabilitate, cu autorizații etc. Durata lucrărilor nu trebuie să depășească 20 de luni.

Toate activitățile eligibile Subprogramului Phare “Proiecte Mari de Infrastructură Regională” au impact asupra mediului înconjurător, afectând în aceeași măsură calitatea vieții și activitățile socio-economice. De aceea, relația dezvoltare regională – protecția mediului trebuie să fie una directă și durabilă și în același timp să respecte reglementările europene specifice: *Directiva 97/11/EC* privind evaluarea impactului asupra mediului și *Directiva 90/313/EEC* privind accesul liber la informația de mediu, la care se adaugă două convenții internaționale: *Convenția de la Aarhus* privind accesul liber la informație, participarea publică la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu și *Convenția de la Espoo* privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontieră.

Cele patru categorii de proiecte finanțate prin Programul Phare 2004-2006, subprogramul Proiecte Mari de Infrastructură Regională (infrastructură de turism, infrastructura transportului regional, reabilitarea siturilor industriale și infrastructură de afaceri) *trebuie să fie supuse procedurii de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) (nu toate proiectele)*.

1. Procedura de evaluare a impactului asupra mediului

1.1 Situația actuală în România

În prezent, există o serie de acte normative care reglementează modul în care trebuie evaluat impactul asupra mediului: *Legea 137/1995* privind protecția mediului completată și modificată de *Ordonanța de Urgență 91/2002 (MO 512/22.10.1999 republicată)*, *Legea 645/2002* pentru aprobarea *Ordonanței de Urgență 34/2002* privind prevenirea și controlul integrat al poluării (*MO 901/12.12.2002*), *HG 918/2002* privind stabilirea procedurii cadru de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri (*MO 686/17.09.2002*), *OM 860/2002* al Ministerului Apelor și Protecției Mediului pentru aprobarea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și de emitere a acordului de mediu (*MO 52/30.01.2003*), *OM 863/2002* al Ministerului Apelor și Protecției Mediului privind aprobarea ghidurilor metodologice aplicabile etapelor procedurii cadru de evaluare a impactului asupra mediului (*MO 52/30.01.2003*, *OM 864/2002* al Ministrului Apelor și Protecției Mediului pentru aprobarea procedurii de evaluare a impactului și de participare a publicului la luarea deciziilor în cazul proiectelor cu impact transfrontier, *OM 1388/2002* al Ministrului Apelor și Protecției Mediului privind constituirea și funcționarea Colectivului de Analiză Tehnică la nivel central (*MO 207/31.03.2003*). Competențele de emitere a acordurilor de mediu și acordurilor integrate de mediu revin autorităților publice pentru protecția mediului centrale și teritoriale (regionale și locale).

1.2. Obiective

Procedura de evaluare începe prin identificarea și descrierea corectă și reală a efectelor directe și indirecte pe care un proiect public sau privat le are asupra următorilor factorilor de mediu: ființe umane, efective de animale, faună și floră, sol, apă, aer, climă și peisaj etc.. Prin această procedură se încearcă prevenirea, reducerea și eliminarea impactului negativ al proiectului asupra factorilor de mediu.

Evaluarea se realizează în faza de pregătire a documentației, care fundamentează fezabilitatea proiectului. Potrivit legislației României, emiterea *acordului integrat de mediu* se face chiar la început, în *faza studiului de fezabilitate (și în paralel cu celelalte avize și acorduri)*. *De subliniat faptul că nu toate proiectele au nevoie de această evaluare, ci numai acele proiecte cu impact semnificativ asupra mediului.*

*Există și excepții de la această procedură (potrivit HG 918/2002 privind stabilirea procedurii cadru de evaluare a impactului asupra mediului) și anume, proiectele destinate apărării naționale și cele ale căror detalii de execuție sunt adoptate printr-un act normativ specific. În cazul proiectelor de infrastructură care pot avea impact transfrontalier, procedura EIM se aplică în următoarele situații: dacă proiectul respectiv ar putea afecta mediului statului vecin și dacă există un alt stat posibil să fie afectat semnificativ și care solicită informații asupra proiectului. În aceste cazuri este aplicată *Convenția de la Espoo* privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontieră și *OM 864/2002* al Ministrului Apelor și Protecției Mediului pentru aprobarea procedurii de evaluare a impac-*

tului și de participare a publicului la luarea deciziilor în cazul proiectelor cu impact transfrontieră.

Finalitatea procedurii EIM este concretizată printr-o decizie pozitivă sau negativă de emiteră a acordului/acordului integrat de mediu.

Informarea publicului larg din zona transfrontieră se face pe toată durata derulării EIM și trebuie ca autoritățile de protecție a mediului să ia în considerare observațiile și sugestiile publicului la informațiile furnizate.

1.3. Etape

Derularea procedurii evaluării impactului de mediu începe în momentul în care *titularul de proiect* solicită emiterea Acordului de mediu. Această solicitare trebuie să ajungă la autoritatea publică pentru protecția mediului pe raza căreia se află amplasamentul ales al proiectului.

Evaluării impactului asupra mediului implică parcurgerea a 3 etape distincte:

- a) etapa de *încadrare a proiectului* de investiții în procedura de evaluare a impactului asupra mediului;
- b) etapa de *definiere a domeniului proiectului* de investiții în procedura de evaluare a impactului asupra mediului;
- c) etapa de *analiză a calității raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului*.

Aceste etape au următoarele caracteristici comune: sunt conduse de *autoritatea competentă pentru protecția mediului (ACPM)*, au anumite limite de timp strict stabilite.

a. *Etapa de încadrare a proiectului* are ca scop stabilirea dacă EIM este obligatorie pentru proiectul respectiv și cuprinde două faze:

1. Evaluarea inițială a solicitării și
2. Încadrarea propriu-zisă.

Evaluarea inițială a solicitării reprezintă o primă evaluare pe baza datelor din Fișa Tehnică privitoare la amplasament și la caracteristicile tehnice, în scopul stabilirii impactului potențial asupra mediului al proiectului supus autorizării și includerii acestuia în una din următoarele trei categorii:

- proiecte cu *impact nesemnificativ (NU)* se supun procedurii de mediu);
- proiecte cu *impact redus* (se supun unei proceduri simplificate care *NU* necesită EIM, deci nici acord de mediu) – *nu fac obiectul procedurii decât pentru Etapa de încadrare;*
- proiecte cu *impact semnificativ* (se supun procedurii de mediu, care necesită EIM, deci presupun *obținerea acordului/acordului integrat de mediu*) – *doar acestea fac obiectul procedurii EIM.*

În cadrul evaluării inițiale trebuie consultate cele două liste de proiecte anexate la OM 860/2002 (*Anexele I.1 și I.2*) pentru a verifica pe care dintre acestea se regăsește proiectul pentru care s-a depus solicitarea. Listele sunt următoarele:

- lista de proiecte din *Anexa I.1* – cuprinde proiectele cu *impact semnificativ* care se supun *obligatoriu EIM*; în această categorie se includ toate proiectele pentru investiții ce urmează a se realiza pe amplasamente situate în zonele din rețeaua ecologică Natura 2000.

Dacă proiectul se regăsește în *Anexa I.1* la OM 860/2002 sau este situat în una din ariile rețelei ecologice NATURA 2000, *EIM este obligatoriu* și, prin urmare, se trece la următoarea etapă a procedurii, *etapa de definiere a domeniului proiectului*.

- lista de proiecte din *Anexa I.2* –

cuprinde proiectele cu *potențial impact semnificativ* care se supun fazei propriu-zise de încadrare, în urma căreia se decide asupra necesității efectuării sau nu a EIM.

Dacă proiectul se regăsește în *Anexa I.2* la OM 860/2002 se trece la *faza de încadrare propriu-zisă*.

Încadrarea propriu-zisă. În această fază, Autoritatea competentă pentru protecția mediului și Colectivul de Analiză Tehnică decid asupra necesității efectuării studiului de impact asupra mediului. Încadrarea propriu-zisă presupune examinarea caz cu caz a proiectelor cuprinse în lista din *Anexa I.2* la OM 860/2002. Analiza acestora se face utilizând anumite valori de prag sau criteriile de selecție prevăzute în HG 918/2002.

Autoritatea competentă pentru protecția mediului (ACPM), împreună cu *Colectivul de Analiza Tehnică (CAT)*, analizează proiectele pe baza *memoriului tehnic de prezentare* al acestora, care este depus de către titularul proiectului în momentul solicitării emiterii acordului / acordului integrat de mediu.

Memoriul tehnic de prezentare a proiectului de investiții trebuie să conțină descrierea acestuia și informații din care să rezulte date privind impactul asupra mediului. Memoriul include informații referitoare la:

- descrierea și caracteristicile *amplasamentului* ales pentru proiect;
- descrierea și caracteristicile *proiectului* și ale activității la punerea în funcțiune a proiectului, cum ar fi:
  - mărimea proiectului;
  - tehnologiile necesare în desfășurarea proiectului;
  - materialele folosite;
  - resursele naturale care vor fi utili-

zate;

- substanțele chimice periculoase utilizate sau care pot fi generate;
  - deșeurile sau alte substanțe chimice care pot fi utilizate, generate sau prelucrate;
  - emisiile poluante care pot afecta aerul, apa, solul, fauna, vegetația;
  - interacțiunea posibilă cu alte activități existente;
  - probabilitatea producerii accidentelor de mediu și prevenirea acestora.
- scurtă descriere a *impactului potențial*, cu luarea în considerare a următorilor factori:
    - impactul asupra populației, sănătății umane;
    - impactul asupra faunei și florei, solului, folosințelor, bunurilor materiale, calității și regimului cantitativ al apei, calității aerului, climei, zgomotelor și vibrațiilor, peisajului și mediului vizual, patrimoniului istoric și cultural, și asupra interacțiunilor dintre aceste elemente;
  - descrierea dotărilor și măsurilor prevăzute pentru *monitorizarea mediului*.
- b. *Etapa de definire a domeniului evaluării și de realizare a raportului la studiul de impact asupra mediului*
- După etapa de încadrare a proiectului, în care s-a stabilit necesitatea EIM pentru un proiect, urmează etapa de definire a domeniului evaluării impactului asupra mediului a proiectului respectiv. Domeniul evaluării se referă la acele probleme supuse evaluării impactului asupra mediului precum și gradul de extindere al acestora.
- Fac subiectul acestei etape toate proiectele care se regăsesc în lista din *Anexa I.1* la OM 860/2002 sau sunt situate într-una din ariile rețelei ecologice

NATURA 2000 sau, în urma parcurgerii etapei de încadrare (prin analiza listei din Anexa I.2 la OM 860/2002), s-a decis necesitatea EIM.

Între etapa de definire a domeniului evaluării și cea de analiză a calității raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (studiul EIM) se situează etapa de realizare a studiului EIM. În această etapă, rolul principal revine celui care realizează studiul EIM, ACPM neavând un rol activ. Deoarece realizarea studiului EIM se face pe baza rezultatelor etapei de definire a domeniului evaluării, aceste etape au fost comasate primind denumirea de “etapa de definire a domeniului evaluării și de realizare a raportului la studiul EIM”.

Definirea domeniului evaluării este de asemenea o procedură complicată care se realizează în mai mulți pași și care trebuie să răspundă unor întrebări: care sunt efectele potențiale ale proiectului asupra mediului, care dintre aceste efecte sunt cele mai importante și de aceea necesită o analiză mai profundă în studiul EIM, care sunt variantele de realizare a proiectului care ar trebui luate în considerare.

Ca urmare a definirii domeniului evaluării, ACPM transmite titularului de proiect un *îndrumar*¹ pe care acesta este

¹ *Îndrumarul* este elaborat de către ACPM, după consultarea titularului de proiect și a membrilor CAT, prin care se menționează totalitatea problemelor care trebuie tratate în studiul EIM și gradul de extindere a acestora. Pe baza îndrumarului primit, titularul de proiect realizează studiul EIM, printr-o persoană juridică sau fizică independentă de titularul proiectului și atestată potrivit legii. Acest studiu este finalizat cu un raport care se înaintează autorității competente pentru protecția mediului (ACPM).

obligat să îl respecte în elaborarea studiului de impact asupra mediului și la întocmirea raportului la studiul EIM.

Un raport la studiul de impact trebuie să conțină un set de *informații minime* pe care trebuie să le furnizeze în mod obligatoriu titularul de proiect. Aceste informații se referă la: descrierea proiectului, care trebuie să conțină date despre: amplasament, soluții tehnice adoptate, mărimea proiectului, descrierea măsurilor pentru evitarea, reducerea și remedierea efectelor negative asupra mediului, dacă este posibil, date necesare pentru identificarea și evaluarea principalelor efecte pe care proiectul le poate avea asupra mediului, prezentarea alternativelor studiate de titularul de proiect și argumentarea alegerii.

c. Etapa de analiză a calității raportului la studiul EIM

După etapa de definire a domeniului evaluării impactului asupra mediului urmează etapa de analiză a raportului la studiul EIM. Aceasta presupune realizarea următorilor pași:

- i prezentarea de către *titular* a raportului în cadrul unei dezbateri publice;
- ii evaluarea de către *titular* a observațiilor motivate ale publicului și înaintarea acesteia, împreună cu soluțiile de rezolvare propuse, autorității competente de protecția mediului (ACPM);
- iii analizarea, de către *ACPM și CAT*, a raportului și a evaluării observațiilor publicului.

În urma analizei se poate decide una din următoarele soluții:

- *acceptarea raportului* ceea ce implică decizia de *emitere a acordului/acordului integrat de mediu*; aceasta înseamnă că măsurile de protecția mediului sunt satisfăcătoare;
- *refacerea raportului* ca urmare a ob-

servațiilor publicului, refacerea raportului este anunțat titularul despre aceasta și se refac pașii precedenți, începând cu dezbateră publică; dacă se solicită refacerea raportului ca urmare a recomandării ACPM și CAT, este anunțat titularul despre aceasta și se refac aceiași pași începând cu analiza raportului de către ACPM și CAT;

- *respingerea motivată a raportului* - este anunțat titularul despre motivele respingerii raportului și se ia decizia de a nu emite acordul/acordul integrat de mediu.

Procedura EIM în cazul proiectelor cu efect transfrontieră

În cazul proiectelor de infrastructură care pot avea impact transfrontalier, procedura EIM se aplică în următoarele situații:

- dacă un proiect poate avea un efect semnificativ asupra mediului altui stat;
- dacă un alt stat posibil să fie afectat semnificativ solicită informații asupra proiectului.

Demersurile autorității publice centrale pentru protecția mediului sunt sprijinite de alte autorități publice pentru aplicarea acelorși prevederi și în cazul proiectelor inițiate de alte state care pot avea efecte negative asupra mediului în România.

În aceste cazuri se aplică legislația specifică și anume *Convenția de la Espoo* privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontieră și *OM 864/2002* al Ministrului Apelor și Protecției Mediului pentru aprobarea procedurii de evaluare a impactului și de participare a publicului la luarea deciziilor în cazul proiectelor cu impact transfrontieră.

În cazul proiectelor cu impact semnificativ transfrontieră asupra mediului, autoritatea publică centrală pentru pro-

tecția mediului transmite autorității centrale din statul potențial afectat informații referitoare la proiectele, respective:

- descrierea proiectului și orice informații disponibile asupra impactului transfrontieră a acelu proiect;
- informații privind natura deciziei care urmează a fi luată, acordându-se timp suficient statului respectiv pentru a decide dacă dorește să participe la procedura EIM și, eventual, să indice modalitatea de implicare și participare la EIM.

2. Aplicarea procedurii EIM în cazul proiectelor mari de infrastructură

Proiectele mari de infrastructură finanțate prin Programul Phare 2004-2006 se pot găsi în una din următoarele situații:

- proiecte cu impact redus asupra mediului și pentru care nu este nevoie de procedura de evaluare;
- proiecte care se regăsesc în *Anexa I.1. a HG 918/2002* și pentru care se parcurge automat întreaga procedură;
- proiecte care se regăsesc în *Anexa I.2. a HG 918/2002* și pentru care se parcurge etapa de încadrare.

Potrivit *Anexei I.1. a HG 918/2002* privind stabilirea procedurii cadru de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri, următoarele tipuri de proiecte de investiții vor parcurge automat procedura EIA, deci va trebui efectuat studiul de impact și urmată procedura completă.

Proiecte de investiții ce urmează procedura EIM completă

Proiecte de infrastructură:

- a. Construcția de linii pentru traficul

- feroviar de lungă distanță;
- b. Construirea aeroporturilor dotate cu o pistă principală lungă de cel puțin 2.100 m²;
  - c. Aeroport – aeroporturile care se conformează definiției din Convenția de la Chicago (1944) privind înființarea Organizației Aviației Civile Internaționale (anexa nr. 14);
  - d. Construirea de autostrăzi și de drumuri expres (drumul expres – drumurile care se conformează definiției din Acordul european privind arterele principale de trafic internațional, din 15 noiembrie 1975);
  - e. Construirea drumurilor noi cu cel puțin 4 benzi sau realinierea și/sau lărgirea unui drum existent de două sau mai puține benzi până la 4 sau mai multe benzi, în cazul în care aceste drumuri noi sau secțiunea lărgită a acestora este de cel puțin 10 km lungime continuă;
  - f. Căi navigabile interioare și porturi pentru traficul fluvial interior care permit trecerea vaselor mai mari de 1.350 t;
  - g. Porturi comerciale, cheiuri pentru încărcare și descărcare legate de uscat și porturi exterioare (exclusiv cheiuri pentru feribot), care permit intrarea vaselor de cel puțin 1.350 t.
- În Anexa I.2. a HG 918/2002 sunt trecute tipurile de proiecte de investiții care vor urma procedura de încadrare EIM. În urma procedurii de încadrare, numai o parte din proiectele de infrastructură vor urma procedura EIM completă iar altele nu.
- Proiecte de investiții ce urmează procedura de încadrare și ulterior acesteia pot urma procedura EIM completă sau nu.*
- Proiecte de infrastructură care urmează procedura EIM:*
- a) Proiecte de dezvoltare a unităților industriale;
  - b) Proiecte de dezvoltare urbană, inclusiv construcția centrelor comerciale și a parcarilor auto;
  - c) Construcția căilor ferate, altele decât cele incluse în Anexa I.1, a instalațiilor de transbordare intermodală și a terminalelor intermod;
  - d) Construcția aerodromurilor, altele decât cele incluse în Anexa I.1
  - e) Construcția drumurilor, porturilor și instalațiilor portuare, inclusiv a porturilor de pescuit, altele decât cele incluse în Anexa I.1;
  - f) Construcția căilor navigabile interioare, altele decât cele incluse în Anexa I.1, lucrări de canalizare și lucrări împotriva inundațiilor;
  - g) Baraje și alte instalații proiectate pentru reținerea sau stocarea apei pe termen lung, altele decât cele incluse în Anexa I.1;
  - h) Linii de tramvai, căi ferate subterane și de suprafață, linii suspendate sau linii similare specifice, utilizate exclusiv sau în principal pentru transportul de persoane;
  - i) Instalații de conducte pentru gaze și petrol, altele decât cele incluse în Anexa I.1;
  - j) Instalații de apeducte de lungime mare;
  - k) Lucrări pentru combaterea eroziunii costiere și lucrări maritime ce pot modifica profilul costier prin construcția, de exemplu, de diguri, chei, pontoane, debarcadere sau alte lucrări de apărare marină exclusiv întreținerea și reconstrucția unor astfel de lucrări;
  - l) Instalații de extracție a apei subterane și de reîncărcare artificială a rezervelor de apă subterană, altele decât cele incluse în Anexa I.1;

m) Lucrări pentru transferul resurselor de apă între bazine hidrografice, altele decât cele incluse în Anexa I.1.

Alte proiecte:

- a) Pistele permanente de curse și testare a vehiculelor cu motor;
- b) Instalații pentru eliminarea deșeurilor, altele decât cele incluse în Anexa I.1;
- c) Stații pentru epurarea apelor uzate, altele decât cele incluse în Anexa I.1 la hotărâre;
- d) Amplasamente pentru depozitarea nămolurilor provenite de la stațiile de epurare;
- e) Depozite de fier vechi, de vehicule uzate, inclusiv deșeuri de vehicule;
- f) Bancuri de proba pentru motoare, turbine sau reactoare;
- g) Instalații pentru fabricarea fibrelor minerale artificiale;
- h) Instalații pentru recuperarea sau distrugerea substanțelor explozive;
- i) Centre de ecarisaj.

Proiecte din turism și recreere:

- a) Pârții de schi, instalații schi-lift, telecabine și amenajări aferente;
- b) Amenajări marine de agrement;
- c) Sate de vacanță și complexuri hoteliere în afara zonelor urbane și amenajările aferente;
- d) Campinguri permanente și amplasamente pentru caravane
- e) Parcuri tematice.

3. Participarea publicului la procedura de evaluare a impactului asupra mediului

Atunci când există posibilitatea realizării unui proiect de infrastructură de mare proporție și cu impact semnificativ asupra mediului, oamenii / cetățenii direct afectați de acest fapt trebuie informați și

consultați referitor la modul în care percep proiectul. Astfel, publicul trebuie informat într-un interval de timp care să-i permită acestuia să intervină și să-și exprime opiniile înaintea deciziei finale de emitere a acordului de mediu.

În România nu există încă o legislație specifică pentru reglementarea consultării publicului în cazul proiectelor mari de infrastructură. Consultarea publicului poate fi invocată prin intermediul altor legi și reglementări generale, precum și prin cadrul instituțional aferent, care reglementează acest procedeu. Legislația existentă poate fi invocată și în cazul implementării proiectelor mari de infrastructură.

Cadrul legal privind consultarea publicului este constituit, în principal, de legislația privind urbanismul și de cea privind evaluarea impactului asupra mediului.

Potrivit prevederilor constituționale, dreptul cetățenilor de a avea acces la informația de interes public coroborat cu dreptul libertății de exprimare se manifestă și prin întâlnirile publice în cadrul comunităților. Conform articolului 39 al Constituției României - Libertatea întrunirilor: "Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme".

Principalele legi care reglementează consultările publice sunt următoarele:

1. *Legea Nr.350/2001* privind amenajarea teritoriului și urbanismul prevede la art. 5. că – "Activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism trebuie să se desfășoare cu respectarea autonomiei locale, pe baza principiului parteneriatului, transparenței, descentralizării serviciilor publice, *participă-*

rii populației în procesul de luare a deciziilor, precum și al dezvoltării durabile, conform cărora deciziile generației prezente trebuie să-i asigure dezvoltarea, fără a compromite dreptul generațiilor viitoare la existență și dezvoltare proprie”;

2. *Legea administrației publice locale nr. 215/2001* prevede în art. 43, paragraful 2 că “Problemele privind bugetul local, administrarea domeniului public și privat al comunei sau al orașului, participarea la programe de dezvoltare județeană, regională, zonală sau de cooperare transfrontalieră, organizarea și dezvoltarea urbanistică a localităților și amenajarea teritoriului, precum și cele privind asocierea sau cooperarea cu alte autorități publice, organizații neguvernamentale, persoane juridice române sau străine se vor discuta întotdeauna în ședință publică. În legătură cu aceste probleme primarul poate propune consultarea cetățenilor prin referendum, în condițiile legii”;
3. *Legea nr. 137/1995* privind protecția mediului prevede la art. 11, paragraful g că pentru obiectivele a căror realizare influențează mediul natural (depozite de materiale toxice, depozitări necontrolate de deșeuri menajere, producerea de substanțe care afectează sănătatea publică etc.) “Autoritatea pentru protecția mediului organizează și decide aplicarea fazelor procedurii [...] prin aducerea la cunoștință și dezbateră publică a raportului privind studiul de impact asupra mediului; consemnarea observațiilor și a concluziilor rezultate”. Articolul 12 al aceleiași legi menționează: “Procedura de autorizare este publică. Mediatierea proiectelor și activităților pen-

tru care se cere acord sau autorizație și a studiilor de impact, precum și dezbateră publică se asigură de către autoritatea pentru protecția mediului”.

Proiectele mari de infrastructură regională, depuse în cadrul programului PHARE trebuie să îndeplinească condițiile legilor expuse mai sus.

În cazul în care proiectele supuse finanțării au impact asupra mediului natural, organizatorul dezbaterii publice este Agenția de Protecție a Mediului – APM, conform Legii protecției mediului nr. 137/1995.

În același timp, dezvoltarea regională în România este reglementată de Legea nr. 151/1998 care prevede existența unor programe de dezvoltare regională ale căror obiective pot fi: (conform art. 2, punctele a și c): “a) diminuarea dezechilibrelor regionale existente prin stimularea dezvoltării echilibrate, prin recuperarea accelerată a întârzierilor în dezvoltarea zonelor defavorizate”; “c) corelarea politicilor și activităților sectoriale guvernamentale prin stimularea inițiativelor și prin valorificarea resurselor locale și regionale”.

Proiectele mari de infrastructură regională vor fi consemnate în documentele de planificare a dezvoltării teritoriului: planurile urbanistice generale (PUG), (eventual în planul urbanistic zonal - PUZ), planul de amenajare a teritoriului județean - PATJ, planul de amenajare a teritoriului zonal - PATZ și planul de amenajare a teritoriului național – PATN.

Conform art. 42, paragraful 1 din Legea amenajării teritoriului și urbanismului nr. 350/2001, art. 42. - (1) “Planul de amenajare a teritoriului județean are caracter director și reprezintă expresia spațială a programului de dezvoltare

socio-economică a județului. Planul de amenajare a teritoriului județean trebuie corelat cu Planul de amenajare a teritoriului național, cu Planul de amenajare a teritoriului zonal, cu programele guvernamentale sectoriale, precum și cu alte programe de dezvoltare.”

Participanții la consultare

a. Structuri organizate – administrația publică

La adunările publice pentru promovarea/derularea proiectelor mari de infrastructură regională participă: consilieri locali/reprezentanți ai comunităților fără consilieri locali, furnizorii utilităților publice (apă, energie, gaz, poștă, telecomunicații, căi ferate etc.), furnizori ai serviciilor locale (transport public, manageri ai centrelor comerciale, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale - ONG), proprietari ai terenurilor din zonă, reprezentanți ai plătitorilor de taxe și impozite implicați în crearea unei comunități eficiente.

Aceste adunări sunt confirmate de către legislația din România, astfel: *Legea administrației publice nr. 215/2001* la articolul 145 precizează că la nivelul fiecărui județ și în municipiul București se organizează o *comisie consultativă* “formată din: prefect și președintele consiliului județean; subprefect și vicepreședintele consiliului județean; secretarul general al prefecturii și secretarul general al județului; primarul municipiului reședință de județ, respectiv primarul general, viceprimarii și secretarul general al municipiului București; primarii orașelor și comunelor din județ, respectiv primarii sectoarelor municipiului București; șefii serviciilor publice descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale organizate la nivelul județului sau al municipiului București; șefii comparti-

mentelor din aparatul propriu de specialitate al Consiliului Județean, respectiv al Consiliului General al Municipiului București; conducătorii regiilor autonome de interes județean, ai sucursalelor regiilor autonome de interes național și ai societăților naționale din județul respectiv sau din municipiul București, precum și conducătorii altor structuri organizate în județ sau în municipiul București.

La lucrările comisiei consultative pot fi invitate și alte persoane a căror prezență este considerată necesară. “*Membrii comunității pot participa independent sau prin asociere la întâlnirile publice*”. Legislația românească permite acest mod de lucru prin precizările din articolul 57 al *Legii amenajării teritoriului și urbanismului nr. 350/2001* sau din articolul 55 din *Legea administrației publice nr. 215/2001*, care precizează că “locuitorii comunităților care nu au reprezentant în consiliile locale vor fi reprezentați la ședințele de consiliu de un delegat”. Art. 3 din aceeași lege precizează la paragraful 3 că dreptul de a acționa al administrației publice locale nu aduce “atingere posibilității de a recurge la consultarea locuitorilor prin referendum sau orice altă formă de participare directă a cetățenilor la treburile publice în condițiile legii” iar la același articol paragraful 4 precizează că “prin colectivitatea locala se înțelege totalitatea locuitorilor din unitatea administrativ teritorială”. Comisia astfel constituită dezbate și își însușește programul orientativ de dezvoltare economico-socială a județelor pe baza propunerilor Consiliului Local - CL din localitățile componente comunicându-l serviciilor publice descentralizate ale ministerelor și celorlalte organe centrale, filialelor din județ ale regiilor autonome și ale societăților naționale, regiilor

autonome de interes local, societăților comerciale și serviciilor publice de interes local și autorităților publice locale și județene. Art. 148 din aceeași lege consemnează faptul că în fiecare județ “se constituie un comitet operativ consultativ format din prefect și președintele CJ, subprefect și vicepreședinții CJ, secretarul general al prefecturii, secretarul general al județului și primarul municipiului reședință de județ”.

b. Grupuri țintă

Decidenții trebuie să țină seama de interesul comun al grupurilor comunitare pentru rezolvarea problemei sau atingerea obiectivului proiectului. Grupurile comunitare pot fi: grupuri de interes – sunt cele afectate pozitiv sau negativ de soluția sau etapele derulării proiectului și au interes în soluționarea proiectului (membrii comunității), grupuri de competență - sunt grupurile constituite din specialiști care au cunoștințe, dețin informații și pot expertiza operațiunile proiectului în derularea sa (persoane în cadrul comunității care au cunoștințe de specialitate din domeniul proiectului), grupuri de sprijin - sunt constituite din componenți ai comunității sau reprezentanți ai acestora care, chiar dacă nu au un interes în soluționarea favorabilă a proiectului, devin susținători ai acestuia (reprezentanți ai autorităților locale care, deși nu au interes direct, susțin realizarea proiectelor în baza atribuțiilor de serviciu), ONGuri, grupuri de decizie - sunt formate din specialiști sau persoane de care depinde luarea unor decizii în ceea ce privește îndeplinirea operațiilor/fazelor proiectului (se regăsesc la nivelul comisiilor administrative și reprezentanți ai MIE), grupuri de transfer de informații și comunicare - grupurile în afara comunităților care dețin informații relevante pentru soluționarea problemelor

și pot ajuta în procesul de transmitere de informații (specialiștii pe domenii: facilitatori, proiectanți, supervisor).

Procesul de consultare a publicului se realizează pe mai multe etape, dar cel care inițiază consultarea este titularul proiectului. Acesta informează publicul asupra următoarelor etape ale procedurii EIM:

- depunerea solicitării de obținere a acordului/acordului integrat de mediu pentru un proiect cu potențial impact semnificativ asupra mediului; Conținut anunț: numele titularului; prezentarea succintă a proiectului și a amplasamentului; locul și programul de consultare a informațiilor referitoare la proiect;
- decizia etapei de încadrare a proiectului
- dezbaterea publică a raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului
- decizia etapei de analiză a calității raportului la studiul EIM care reprezintă decizia finală de emitere sau nu a acordului/ acordului integrat de mediu
- decizia etapei de analiză a calității raportului la studiul EIM, care reprezintă decizia finală de emitere sau nu a acordului /acordului integrat de mediu.

Concluzii

Necesitatea implementării unor programe care să îmbunătățească situația actuală a infrastructurii (turism, transport, zone industriale și de afaceri) în România este evidentă, cu atât mai mult cu cât o parte din finanțare este nerambursabilă. Însă, realizarea acestui obiectiv prioritar trebuie să respecte, potrivit legislației în

vigoare, întregul bio-sistem.

Beneficiile acestor proiecte nu se vor vedea imediat, însă efectele negative asupra mediului înconjurător vor fi prezente încă din primele minute ale începerii lucrărilor.

De aceea, evaluarea impactului asupra mediului trebuie să fie un proces complex

la care să participe toți cei care sunt direct afectați, dar și cei care pot lua decizii în acest sens.

Respectarea normelor comunitare și a acordurilor semnate de România este o cale sigură și eficientă de a asigura generațiilor viitoare un mediu prietenos și curat, și nu numai mediu mai facil.

